

[Søren Hansen]

Jeg takker for de bemærkninger. Jeg synes, det lover godt i forhold ikke til uansvarlighed, men til en forbedring af lovforslaget.

Glistrup (FP):

Også jeg takker kulturministeren hjertens mange gange for, at han virkelig fra denne talerstol kunne sige den dejlige sandhed, at med eller uden hjælp af skiftende miljøministre er jeg ikke blevet miljøskadet af at have opholdt mig 15 år i dette hus. Det er der ikke mange der kan sige med sandhed, og jeg glæder mig over, at kulturministeren har indset, at det, som jeg sagde i 1973, også skal siges i 1988.

Enhver kan sige sig selv, hvis man giver sig til at læse, hvad der blev sagt fra denne talerstol af det frembrusende Fremskridtsparti i 1973, 1974, 1975, at havde man bare lyttet til det, havde det været et paradisisk land, vi levede i i dag, med en strålende kultur på filmens og alle andre områder.

Kulturministeren forsøgte at definere sig frem til, hvordan man former og udvikler den folkelige kultur. Det er blevet min lod i dag at være lærer for Det Radikale Venstres folk og nu for kulturministeren.

Jeg skal sige, hvordan man former og definerer den folkelige kultur. Det gør folket selv. Når folket bliver fri for skattens åg, for alle de forbrydelser, som befolkningen udsættes for fra denne sal, så former folket selv folkets kultur.

Men når man følger kulturministerens hvelvedesvej, der er belagt med store, fede millioner udsuget fra skatteyderne, bliver det ikke folkets kultur, man når frem til, så får man lavet befamlinger. Man får ødelagt det sande, det frie, det gode i mennesket, så det bliver sleske folk, der kan skrive læserbreve, som konvenerer Georg Metz, eller hvem der nu ellers er, for at få raget nogle skatte kroner til sig. Det eneste, som denne kulturpolitik går ud på, er at skabe antikulturfolk, folk, som ikke tør have meninger.

Der kunne aldrig være nogen, der drømte om at give en 2-øre til fremskridtsfolk fra nogle af disse kulturbevillinger. Nej, SF'ere og VS'ere skal have kulturbevillinger, men de, der tør stå frem og tale frit og frank om tingene, er totalt diskriminerede i relation til kulturforvaltningen. Det bliver en skæv, ødelagt og formørket kultur, som kulturministeren er blevet chef for, med denne ødslen af skatteydermidler.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Poulsgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af lovforslag nr. L 42:

Forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m.v. og lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker.

Af kulturministeren (Ole Vig Jensen).
(Fremsat (omtrykt) 6/10 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Qvist Jørgensen (S):

Dansk biblioteksvæsen har, siden de første biblioteker så dagens lys, været i en ret stabil og god udvikling fra den tid, hvor de var for de absolut få, til nu at være for de mange, fra den tid, hvor det kostede noget at låne eller leje bøger, frem til en oplysnings- og kulturspredningstid, hvor det blev gratis at låne materialerne. Det er faktisk ikke ret længe siden, det skete. Med de sidste ændringer i bibliotekslovgivningen nåede vi frem til, at: »... efter den gældende bibliotekslov er folkebibliotekernes service vederlagsfri for benytteren«.

Jeg ved, at det ikke er lykkedes at bevare det vederlagsfri princip helt. Vi kender diskussionerne om bøder ved for sen aflevering. Vi kender reservationsafgiften, der har givet anledning til et par retssager. Trods dette må man sige, at det er småting i forhold til det vigtige, nemlig gratisprincippet, og dér har stien været holdt ren.

Hele tiden har der fra forskellig side været røster om, at man kunne overveje forskellige former for brud på gratisprincippet. Dog erindrings jeg ikke på noget tidspunkt, at forslag af

[Qvist Jørgensen]

den art er kommet fra radikalt orienterede mennesker.

I 1975 tegnede forfatteren Ole Lund Kirkegaard i sin meget læste bog »Gummitarzan« et billede af en bibliotekar og hendes skranke, der var udstyret med følgende manende råd: »Lån bøger, mens det er gratis«. Det var forhåbentlig ikke billedet af fremtiden, Ole Kirkegaard tegnede. Man morede sig i øvrigt meget over det dengang. Det gør vi ikke længere.

Den radikale kulturminister vil nu indføre brugerbetaling – eller rettere sagt dobbeltbetaling – for dele af mange bibliotekers almindelige service. Ministeren foreslår, at kommunerne får mulighed for at opkræve vederlag for udlån af musikbærende materialer og videogrammer samt for særlige serviceydelser.

Hvis dette vedtages, er jeg meget bange for, at vi for alvor er inde på en glidebane, der meget hurtigt leder os uafvendeligt til Kirkegaards spådom: Lån bøger, mens det er gratis.

Dette er min mest alvorlige og principielle grund til at sige nej til forslaget. Vi er skuffede over kulturministeren, skuffede over, at den radikale minister ikke kunne eller ville stå distancen. Vi er skuffede over og betænkelige ved hovsaløsninger vedrørende ophavsretsændringen. Det er en ændring, som vi skal kigge på igen, og som vi har kigget på tidligere, og vi synes egentlig, at det havde været mere på sin plads at have taget det med dér.

Vi er også meget skuffede over, at ministeren ikke har vist forståelse for, at vi i en moderne teknologitid med naturlighed kan anvende andre medier til at opnå store kulturelle oplevelser end netop det trykte massemedium bogen. Andre medier: plader, bånd, video, plakater osv. kan give de samme oplevelser. Disse nye medier kan lede frem til bogen, og omvendt kan bogen lede til nye og anderledes oplevelser med de andre medier. Hvorfor skal de så ikke behandles som bøgerne? Er vi så fattige og kulturpolitisk enøjede? Jeg mener, svaret er nej.

Jeg kan godt se, at ministeren er klar over, at man ikke bare kan gå fra et låne- til et lejeprincip, uden at det får konsekvenser for ophavsretsindehaverne. Forslaget viser dog ikke præcis, hvad man egentlig havde forestillet sig at prisen skulle være for at gå over til lejeprincipet.

Jeg tror ikke, at lejeafgiften vil kunne dække kommunernes forventede manko. Jeg må i øv-

rigt i korthed sige, at så vidt jeg kan se på forslaget, overlades det til kommunerne at skrabe de 32,2 mio. kr. om året sammen gennem brugerbetaling, mens staten scorer gevinsten ved at undlade at udbetale dem i bloktilskud. Det kan kun gøres i kommuner, der har andet end trykte materialer, og det giver anledning til flere spørgsmål. Vil de kommuner, som ikke har andet end trykte materialer, miste deres del af bloktilskuddet? Der var meget andet, der skulle siges, men det må vi tage i udvalget.

Jeg håber, det fremgår klart og tydeligt, at vi synes, det er et dårligt forslag. Hvis ministeren havde nøjedes med at komme med noget om edb-søgning, ville vores stemme nok have lydt noget anderledes.

Eva Møller (KF):

Jeg vil indledningsvis til såvel hr. Qvist Jørgensen som til alle i biblioteksverdenen sige, at også hvis dette lovforslag vedtages, er det gratis at låne bøger på biblioteket. Vi hører altid, at nu skal det koste penge at låne bøger på biblioteket, det har regeringen fremsat lovforslag om. Det er ikke sandt.

Jeg skal også sige, at der ikke er tale om dobbeltbetaling, hvis dette lovforslag vedtages. Der er tale om, at hvis dette lovforslag ikke vedtages, skal vi finde de 32 mio. kr. et andet sted på budgettet; vi skal hæve skatterne, eller vi skal spare et andet sted. Vi mangler 32 mio. kr. for at få tingene til at hænge sammen, så der er bestemt ikke tale om hverken dobbeltbetaling, eller at det ikke længere er gratis at låne bøger på bibliotekerne.

Når dette er sagt, vil jeg sige, at Det Konservative Folkeparti naturligvis kan støtte det foreliggende lovforslag. Vi finder det rigtigt, at man med lovforslaget på en række områder øger kommunernes frihedsmuligheder. Det gør man ved at ophæve loftet for det beløb, man skal betale, hvis man afleverer bøger og andet materiale for sent. Det gør man ved ikke længere at kræve, at bibliotekslederne skal være heltdansatte.

Det sidste ønskede Det Konservative Folkeparti også, da vi sidst behandlede biblioteksloven, idet vi ikke dengang og heller ikke nu synes, at det er rimeligt, at man fra Folketingets side skal lovgive på dette område. Vi har fuld tillid til, at kommunerne bedst selv kan vurdere, hvordan lederen af deres bibliotek skal være ansat.

[Eva Møller]

De sidste års debat og diskussion om bibliotekslovgivningen har bl.a. drejet sig om, hvorvidt visse ting skulle være obligatoriske, eller om det skulle være muligt for de enkelte folkebiblioteker at tilbyde bestemte serviceydelser. Det er ikke nogen hemmelighed, at Det Konservative Folkeparti er tilfreds med, at det ikke hører til blandt forpligtelserne, at folkebibliotekerne skal stille bånd, plader, videogrammer m.v. til rådighed for befolkningen. Derfor finder vi det også rimeligt og udmærket, at vi nu giver kommunerne mulighed for at opkræve betaling for udlån af disse materialer, ligesom vi med det foreliggende lovforslag giver kommunerne mulighed for at opkræve betaling for visse edb-søgninger. Det sidste glæder vi os også over, fordi vi herved ligestiller forsknings- og folkebibliotekerne.

Jeg vil stærkt understrege, at med lovforslaget giver vi kommunerne mulighed for at opkræve disse gebyrer, vi pålægger ikke kommunerne at gøre det. Man kan altså i hvert enkelt tilfælde i hver enkelt kommune på dette som på en lang række andre områder selv beslutte lokalt, hvordan man vil tilrettelægge sin bibliotekspolitik.

Jeg skal i denne forbindelse bede ministeren bekræfte, at de beløb og de metoder, der er anført i bemærkningerne med hensyn til opkrævning, blot er regneeksempler. Når jeg ønsker dette bekræftet fra ministerens side, er det, fordi Det Konservative Folkeparti ønsker, at brugerbetaling på dette område som i øvrigt på andre områder får en adfærdsregulerende virkning. Vi mener ikke, der ligger nogen adfærdsregulerende virkning i at kræve et fast beløb en gang om året for at bruge musikbiblioteket. Det ville der f.eks. gøre, hvis man fik et klippekort, som gav adgang til at låne så og så meget. Derfor lægger vi vægt på at få en bekræftelse fra ministerens side på, at det også er muligt for kommunerne at indføre ordningen på denne måde.

Jeg skal endelig med det sidste nævne, at vi finder det helt i overensstemmelse med de ændringer af bibliotekslovgivningen, som vi vedtog i 1983, at Biblioteksrådets sammensætning ændres, så der ikke længere skal være en repræsentant for centralbibliotekerne, men derimod en repræsentant for Bibliotekslederforeningen i Biblioteksrådet.

Med disse bemærkninger tilsiger jeg Det Konservative Folkepartis støtte til loven og til et hurtigt og grundigt udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Et af de ord, som er blevet brugt og misbrugt mest i dag, og som vi altså skulle høre under denne debat, er »adfærdsregulering«. Det får mig hver eneste gang til at tænke på Pavlov og hans savlende hunde og princippet om enten ros eller straf, hvor jeg unægtelig mest har set straffen fremtræde i dag ved brugen af ordet.

Det, der kaldte mig op til en kort bemærkning, var fru Eva Møllers, synes jeg, antydning af, at jeg skulle være uvidende om, at det her ikke indeholder spørgsmål om fravigelse af gratisprincippet for så vidt angår bøger og andre trykte materialer. Jeg mener faktisk, at jeg ret tydeligt fik understreget, at det kan jeg godt lase, at det står ikke i forslaget. Det, jeg har advaret imod, er, at vi nærmer os en glidebane, vi er ude på glidebanen. »Så du røgen« – kunne man spørge, hvis ellers man må sige du herfra. Det må man vist kun i citat, så det var et citat.

Det er rigtigt, at der står i fremsættelsen, fru Eva Møller, at man overlader det til kommunerne selv at finde ud af, hvordan de vil få de 32,2 mio. kr. Javel. Men samtidig pålægger man kommunerne at se bort fra nøjagtig det samme beløb i bloktilskud – vel at mærke også de kommuner, som ikke har muligheden, fordi de ikke har noget musikbibliotek. Det er det, vi vender os imod.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Qvist Jørgensen, at jeg hørte naturligvis godt, at det ikke blev sagt, at der bliver indført betaling for bøger, men vi skulle alligevel have Ole Lund Kirkegaards lille tegning, og vi skulle alligevel have alle bemærkningerne om, at nu blev det nok snart sådan. Det er det, jeg vender mig imod, dette at man ustandselig og hver gang skal mistænkeliggøre os for ikke at ville leve op til det, der ligger i at lade bibliotekerne medvirke til oplysning og uddannelse af den danske befolkning. Det har vi ingen ønsker om at ændre på.

Det, vi naturligvis har et ønske om at ændre på, så kan man lide ordet »adfærdsregulering« eller ej, men jeg vil dog gerne sige, at der findes også gode socialdemokratiske politikere som Per Kaalund og Thorkild Simonsen, der har sagt, at skatterne i dette land ikke kan stige me-

[Eva Møller]

re. Problemet er, at hver gang vi lader skatterne stige, er det de svageste skuldre, der bærer mest, og det er det princip, vi ønsker at bryde med nu, således at vi ikke ustandselig læsser øgede byrder på de svageste skuldre.

Birgitte Husmark (SF):

Til det sidste kan jeg kun sige, at jeg kunne anvise andre metoder end den, der indgår i det her lovforslag, til at lette skatterne for de svageste skuldre.

Som kulturministeren selv fremfører i sine bemærkninger til lovforslaget, lægges der med bibliotekernes betydning for befolkningens uddannelse og oplysning vægt på, at benyttelsen af bibliotekerne så vidt muligt er uafhængig af den enkelte borgers økonomiske vilkår. Og efter den indgangsbøn kommer ministerens forslag om at bryde med den praksis om vederlagsfrit udlån, som har været lovfæstet siden 1950.

På verdensplan har den kulturpolitiske holdning, som har været gældende de sidste 38 år, afspejlet sig i UNESCO's manifest om folkebiblioteker, der siger, at folkebibliotekernes drift bør finansieres helt af offentlige midler, og benyttelsen bør være vederlagsfri for alle. Det har Danmark tilsluttet sig.

Ministerens forslag om at lade kommunerne kræve vederlag for det, der i lovsprog hedder »musikbærende materialer«, er i direkte modstrid med § 1 i lov om folkebiblioteker m.v., hvor der står:

»Folkebibliotekernes formål er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger og andet egnet materiale vederlagsfrit til rådighed.«

Ved indførelse af vederlag vil der ifølge ministerens egne beregninger ske en nedgang i lånertallet på 30 pct. Her vil ministeren altså opnå det stik modsatte.

Ud over det kulturfejdske i dette forslag kommer ministeren på direkte kollisionskurs med ophavsretsloven, som helt klart siger i § 23, stk. 1, 2. pkt.:

»Dog kan eksemplarer af musikværker ikke uden ophavsmandens samtykke spredes til almenheden gennem udlejning.«

Jamen hvad er forskellen på »udlejning« og »udlån mod vederlag«? Den er ikke til at få øje på.

Og hvad er det for krumspring, ministeren forsøger, når han i bemærkningerne til § 2 skriver:

»For at undgå tvivl præciseres det, at bestemmelsen i ophavsretslovens § 23, stk. 1, 2. pkt., om udlejning af musikværker ikke gælder for den i § 1, nr. 1, foreslåede afgiftsordning, som nærmest har karakter af en offentlig afgift for benyttelse af bestemte dele af bibliotekernes samlinger.«

På godt dansk kan jeg ikke finde andet ord for det end »tyveri«. Og så hjælper det ikke, at ministeren i bemærkningerne lover at overveje at forøge det, der i dag er et mikroskopisk rådighedsbeløb, der ifølge lov om biblioteksafgift fordeles til ophavsmænd. Her kræves simpelt hen ophavsmandens samtykke, og det foreligger ikke.

Ministeren forestiller sig, at ordningen skulle kunne administreres for ca. 3 mio. kr. i form af et årskort til voksne á 100 kr. og til børn á 50 kr. For at kunne få det til at fungere vil det være nødvendigt, at musiklånerne udstyres med et kort med billede, for sådan som udlån fungerer i dag, er der mange familier, der bruger det samme lånerkort. Er en sådan administration med identifikationskort for at kunne låne på biblioteket i overensstemmelse med det, regeringen ellers hævder den vil, nemlig formindsket administration og bureaukrati? Jeg spørger bare.

Endelig opererer lovforslaget med den åbenlyse uretfærdighed, at uanset om en kommune har musikudlån eller ej, vil de 32,2 mio. kr. blive inddrevet til staten i form af bloktilskud, altså fra alle kommuner.

Til slut skal jeg sige, at med hensyn til betaling for det, der i lovteksten hedder »særlige serviceydelse«, f.eks. større edb-søgninger, som i dag falder uden for folkebibliotekernes normale aktiviteter, er SF villig til gå ind i en drøftelse af, hvordan der her kan etableres indtægtsdækket virksomhed. Det er vi principielt positive over for.

Så har jeg ikke mere tid, men der er en god del spørgsmål at komme tilbage til.

Povl Brøndsted (V):

Vi er jo i høj grad i en debat om grænsedragning. Vi har talt meget om brugerbetaling på mange områder, og vi ved udmærket, at vi er inde i en udvikling, hvor vi skal sætte nogle græn-

[Povl Brøndsted]

ser: Hvor skal bruger betale, og hvor skal bruger ikke betale?

Vi ved, at bl.a. bibliotekerne er på vej til at få et edb-søgningsapparat, hvor det er helt åbenbart, at det er meget store udgifter, der kan være forbundet med at søge oplysninger. Det har jo altid været vore bibliotekers opgave at søge oplysninger, at give oplysninger, men med den nye teknik er det forbundet med en meget stor udgift, når en enkelt kunde – det kan være en erhvervskunde – kommer og beder om at få oplysninger fra nogle baser i ind- og udland. Jo mere udland, jo dyrere er det.

Derfor ved vi udmærket, at en debat om, hvor grænsen er for det, der skal være gratisprincip, og det, der skal være brugerbetalingsprincip også inden for vor biblioteksverden, har vi inde på livet, vi kan ikke løbe fra den. Derfor virker det lidt hyklerisk, når man står og siger, at grænsen skal være lige bestemt dér, hvor den hidtil har været, et gældende gratisprincip. Men man taler ikke om, at der er en ny situation, hvor der kommer et betalingsprincip ind, også i det, der er vor formidling af viden via vore biblioteker.

Vi ved, at det, der er musikbærende, som det så flot hedder: bånd og plader, har en helt anden karakter end bogen. Jeg synes, vi skulle være meget mere principielle i vor diskussion end bare den golde afvisning. Det er et spørgsmål, om vi ikke skal benytte denne debat om de flydende grænser til ikke alene at sige, at det er fremtiden, der vil komme med noget, der ikke kan være helt gratis, men også sætte grænsen ved noget, der har været en flydende udvikling.

Derfor mener jeg virkelig, vi må erkende, at der er forskel på de musikbærende ting og bogen i bibliotekernes verden. Der er bl.a. den forskel, at det musikbærende kan man tage hjem og kopiere, og så har man det gratis til evig tid, hvorimod bogen tager man trods alt ikke hjem og kopierer. Den låner man og leverer tilbage og har ikke beriget sig selv eller på nogen måde undgået en udgift til at købe den ting, man vil have.

Derfor synes jeg, at ministeren har ret i, at vi nok må debattere den grænsedragning, og jeg er ikke uenig i, at der er en væsentlig forskel på det, der er traditionelt udlån, og nye mediers anvendelse af tingene.

Jeg vil sige til hr. Qvist Jørgensen, at det er noget hykleri, hvis vi ikke må sige, at de ting, vi

vedtager, også skal være adfærdsændrende eller adfærdspåvirkende. Vi kan ikke vedtage en lov, f.eks. en færdselslov, uden at den har adfærdspåvirkning.

Selvfølgelig skal kommunerne have lov til selv at bestemme, men at kommunerne kan sige: Det koster 100 kr., så kan I fortsætte med at låne, som I plejer, synes jeg er et dårligt princip. Jeg vil gerne have, at der er en adfærdspåvirkende metode at kræve tingene på, og jeg synes, at klippekortsystemet – så og så meget kan man låne for så og så mange penge – er et udmærket system, og det er administrativt let overkommeligt.

Jeg er egentlig lidt skuffet over, at ministeren ikke i bemærkningerne nævner, at der skal være en eller anden form for adfærdspåvirkende betaling for lån. Det havde jeg ventet der havde været. Men nuvel. Jeg håber, at det vil blive påpeget, at kommunerne skal prøve på at finde en form, som er med til at gøre, at man ikke går hen og låner 10 plader ad gangen, for man har betalt 100 kr., i stedet for at sige: Vel, for hver plade klippes kortet, og dermed er det begrænset.

Så vil jeg godt sige en ting, der ikke har været nævnt:

Jeg er mere end lykkelig for, at vi for fremtiden i Danmark i vore landkommuner også kan have deltidsbibliotekarer. Tak for det, hr. minister!

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg vil erindre hr. Povl Brøndsted om, at jeg faktisk sagde, at med hensyn til edb-søgningen og hele den problematik ville vi have været helt anderledes sympatiske, hvis det havde været isoleret, hvis det havde været det alene. Vi er godt klar over, at der er en problemstilling her.

Vi er i øvrigt meget forundrede over, at man kan lave nogle beregninger, der siger, hvor meget det skal koste brugerne at låne de musikbærende materialer. Man har fundet ud af de 32,2 mio. kr., som har været nævnt nogle gange, men der er ikke et tal om, hvad en sådan edb-søgning kunne tænkes at give. Det er en af de ting, jeg godt kan fortælle ministeriets folk at de kommer til at regne på til udvalgsmedlemmerne.

Jeg vil gerne – og det var det, der kaldte mig herop – spørge hr. Povl Brøndsted: Hvad er

[Qvist Jørgensen]

den principielle forskel på en bog og en gramfonoplade? Jeg vil ikke have en forklaring om, at den ene er rund og den anden er firkantet. Det ved jeg godt. Men jeg vil have at vide, hvor den principielle forskel er.

Er det korrekt opfattet, at Venstres repræsentant nu vil til at være protegerende, vil til at bestemme, i hvilken retning brugernes brug skal gå? Det skal åbenbart – efter det, der er sagt – gå i retning af, at bøger er nok. Hr. Povl Brøndsted: Hvor er den principielle forskel mellem Beethovens Niende og en god roman?

(Kort bemærkning).

Povl Brøndsted (V):

Hr. Qvist Jørgensen ved udmærket, at debatten om, hvor grænsen skal drages, er vi inde i. Og så kan jeg jo stille modspørgsmålet: Hvorfor skal den drages lige bestemt dér, hvor det er opsøgning af viden i en edb-base i Paris eller Bruxelles, og ikke dér, hvor det er en bog, man tager hjem fra Paris eller Bruxelles? Det kan også være en dyr foreteelse. Men nu er det lige bestemt, fordi det er her og nu, så synes man, det er dér. Jeg synes, at det i virkeligheden er en naturlig ting, at vi med vor viden om, at vi også i biblioteksverdenen må gå ind i en brugerbetaling, siger: Hvor er den rimelige grænsedragning?

Jeg er da ikke i tvivl om, at hr. Qvist Jørgensen kender forskel på en bog og en plade. Der er altså den forskel, at bogen kan man ikke kopiere, den låner og læser man. Jeg har også haft børn i huset, og jeg ved udmærket, at når pladerne kom, var det første: Over på båndoptageren og optage dem, og så kunne pladerne leveres tilbage.

Det er en helt anden anvendelse, og det har også noget med hele afgiftssystemet at gøre, at man i virkeligheden her giver mulighed for, at der kan lånes til noget andet end det at bruge tingene, men det er det at også eje tingen efter brug eller i brugssituationen.

Jeg synes altså, hr. Qvist Jørgensen må kunne indse, at der er en forskel og et diskussionsemne her. Og hvis hr. Qvist Jørgensen ikke kan det, må vi andre bare sige: Vi sætter grænsen dér, hvor grænsen skal sættes, og det skal vi gøre nu.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

To meget korte bemærkninger.

For det første, hr. Povl Brøndsted, håber jeg, at børnene i hjemmet har undladt at tage mere end en enkelt kopi. I modsat fald er det et ulovligt forhold; det var interessant at få afsløret fra Folketingets talerstol.

Det andet er, at man selvfølgelig også kan kopiere en bog. Det er en dårlig forretning, det indrømmer jeg. Jeg synes, at hr. Povl Brøndsted rammer det meget præcist. Når og hvis – hvis – der bliver indført brugerbetaling for musiklister, så er jeg fuldstændig overbevist om, at piratvirksomheden, altså kopiering af lånte, lejede, hedder det vel, musikværker fra bibliotekerne vil blive meget større, for ansproingen til at gøre det er naturligvis større, når man ikke kan gå ned og hente sig et bånd eller en plade på biblioteket.

Jeg har jo fået svar fra kulturministeren om, at han ikke anser piratvirksomhed for det helt store problem, men ministeren erkender dog, at det er et problem. Jeg er helt overbevist om, at det bliver meget værre, hvis vi følger hr. Povl Brøndsteds model.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Som den forrige taler netop gjorde rede for, er forskellen imellem musikbærende materialer og bøger med hensyn til at kunne kopiere dem eller ej ikke eksisterende.

Derfor mener jeg, at det, vi bevæger os ud i nu, er en eller anden mærkværdig moralsk betragtning med hensyn til, hvad det er rimeligt at stille til borgernes vederlagsfri brug. Er bogen finere end musikbærende materialer? Er det ikke samme form for kulturoplevelse, man kan få via visse bøger og visse musikbærende materialer? Det er en berigelse på en måde, som vi har vedtaget i Danmark skal stilles frit til borgernes rådighed i visse kommuner, og de kommuner har så besluttet dette. Man vil så, bl.a. med Venstres hjælp, gribe ind og give dem mulighed for at tage et beløb, som ikke skal gå til yderligere kultur, men som skal gå i statskassen.

(Kort bemærkning).

Povl Brøndsted (V):

Jeg skal ikke forlænge diskussionen, men jeg

[Povl Brøndsted]

mener altså stadig væk, at kopieringsmuligheden eksisterer, den bliver brugt. Jeg er meget uenig med hr. Qvist Jørgensen i, at den kan bruges mere, end den bliver det i dag, for den bliver brugt meget, og det ved hr. Qvist Jørgensen også.

Jeg synes, at fru Birgitte Husmark kommer ind på noget, hvor vi skal til at vurdere værdien af det kunstneriske. Jeg er selv en stor musiker, og jeg mener ikke, det har noget som helst at gøre med, om man holder af bogen eller holder af musikken, om der er et gratisprincip i lånesituationen eller ej.

Jeg er overbevist om, at såvel bogen som de musikbærende materialer på vore biblioteker stadig væk vil blive lånt i akkurat samme målestok som hidtil. Der er altså bare den forskel, at det ene er noget, man kan berige sig med, hvori bogen er noget, man låner og leverer tilbage. Jeg synes, der virkelig er en skarp forskel på de to ting.

Det kan egentlig undre mig, at det først er nu og ikke for mange, mange år siden, vi har prøvet på i vor biblioteksdebat at drage en linje med hensyn til forskellen på det, der er det lånerimelige, og det, der er det mere personligt berigende, man låner på bibliotekerne. Derfor mener jeg, at debatten er meget, meget værdifuld, også med et perspektiv over, hvad bibliotekerne fremover kommer til at have, hvor vi kan sige på forhånd: Det kan ikke være efter gratisprincippet, vi har alt på vore biblioteker i fremtiden.

Glistrup (FP):

I det store, visionsfyldte folkebiblioteksfor-slag, lovforslag nr. L 17 af 7. oktober 1982, har Fremskridtspartiet præcist udmøntet helheder og detaljer i, hvordan vi får et kulturrigdoms-fyldt biblioteksvæsen her i Danmark.

Der er ikke nogen som helst grund til for Venstres ordfører at slå de store krøller på sig selv for at opdigte forskelle på en plade med Beethovens Syvende og en Ib Henrik Cavling-bog. De er ét fedt, og de har præcis den samme mulighed for at blive kopieret. Gå bare ind og kig i ministerier, i andre offentlige institutioner og for den sags skyld på biblioteker og se, hvordan personalet står og fotokopierer ganske gratis. Det er såmænd ikke nogen dårlig forretning, som Socialdemokratiets ordfører troede. Man kopierer ganske roligt den Ib Henrik Cav-

ling-bog, som man nu gerne vil have, eller hvad det nu er, man måtte være begejstret for. Det er det samme. Derfor er det så lykkeligt, at vi nu får slået hul på den urimelige lovgivning, vi hidtil har haft på dette område.

SF-ordføreren har så lodret uret, når hun siger, at vi i Danmark har bestemt os til, at man gratis kan få stillet disse ting til rådighed, hvad enten det er grammofonplader eller ej. Det er ikke gratis. Det koster firdobbelt pris for uskyldige mennesker, der forfølges og martres af skattepantefogder. De betaler det firdobbelte af, hvad den normale pris ville være for at få fat i en bog eller en grammofonplade på bibliotekerne. Det er hundedyrt og aldeles uøkonomisk.

Derfor glæder jeg mig over det, jeg sagde under den foregående sag: at kulturministeren begynder ved nulpunktet – når vi nu konstaterer, at da han gik fra lovforslag nr. L 41 til lovforslag nr. L 42, så gjorde han allerede et så stort fremskridt – fire store fremskridt, men på biblioteksområdet tre store fremskridt – at han, selv om det selvfølgelig ikke er ren fremskridts-politik, han har mestret endnu med lovforslag nr. L 42, men bevares, øvelse gør mester, dog er kommet så langt, at vi må sige om dette forslag, at vil vi følge kulturministeren i aftenfreden, når vi har fået fuld brugerbetaling og fuld privatisering af alt, hvad der kommer fra alle biblioteker, ingen offentlig indblanding, ingen skatteyderfinansiering af noget som helst på biblioteker, ja, så må vi også favne ham her i middagsheden, hvor han endnu må slås med de gammeldags, reaktionære talsmænd for SF og Socialdemokratiet.

Vi omfavner kulturministeren i den middags-hede, han er kommet i, og siger: Tak, kulturminister, for det, der er gjort dér.

Man har virkelig gjort en fremskridtsindsats fra regeringens side ved at få slået hul på det fortvivlede overbetalingsprincip, som har præget det danske kulturministerium. Vi er begejstrede for, at kulturministeren har taget dette afgørende skridt. Der er et stykke vej endnu til, at man har fuld betaling for lånere på biblioteker, til at man har det fuldt privatiseret, til at man virkelig har nået nirvana. Men gimletidene skal nok oprinde, når vi har en kulturminister, der starter så godt, som lovforslag nr. L 42 er udtryk for.

[Glistrup]

Og det er ikke bare på biblioteksområdet, kulturministeren overrasker positivt. Der er en dejlig, velsmagende, lille, nuttet dessert i lovforslag nr. L 42 vedrørende ophavsretsloven.

Når ministeren på kulturområdet bliver en lige så erfaren mand, som jeg er blevet efter 42 års intens, næsten daglig samleven med ophavsretsspørgsmål, så vil det gå op for kulturministeren, at den største slange i det paradys, hvor han nu er blevet Vorherre derovre i Kulturministeriet, er Danmarks medlemskab af Bernerkonventionen. Danmarks medlemskab af Bernerkonventionen, som den har udviklet sig, betyder faktisk i den grad en undertrykkelse af den jævne befolkning fra kulturpaveintressesærganisationerne.

Når kulturministeren skal lære rigtigt om ophavsretten, så skal han begynde med at studere en forfatter, som han endnu kan låne på skatteydernes bekostning på bibliotekerne. Han hedder Bertel Haarder, og han har skrevet om institutionernes tyranni, for det er netop de samme pressionsgruppesærinteresser, der totalt har ødelagt ophavsretsområdet. Og så vil kulturministeren lære, at det er lykkeligt, at han nu med denne lille, nuttede chokoladedessert i lovforslag nr. L 42 begynder at overtræde Bernerkonventionen.

Fortsæt, hr. kulturminister, så vi bliver smidt ud af den Bernerkonvention med brask og bram. For skal vi opsiges den lovligt, skal vi opsiges den med et års varsel. Lav i stedet for en lang række lovforslag, hvor vi med Fremskridtspartiets støtte får brudt Bernerkonventionen her i dette Folketing, sådan at de kan smide os ud. Så skal vi ikke vente det år, vi ellers skal bruge for at opsiges vort medlemskab af denne kulturfjendske, befolkningsødelæggende konvention, som det desværre har udviklet sig til med ophavsretslovgivningen i Danmark.

Men tak for alle fire forbedringer, lovforslag nr. L 42 indeholder. Fremskridtspartiet stemmer ja. Vi er stolte over, at en kulturminister kan lave sådan et forslag.

Marianne Jelved (RV):

Jeg synes, det er et problem, at det dagen igennem, hvor jeg har haft fornøjelsen af at være her i salen, overhovedet ikke på noget tidspunkt så meget som antydningvis er skinnet igennem – hvis det kan hedde sådan på dansk – at Socialdemokratiet har forstået alvoren i den

danske økonomi. Det tror jeg ikke kun er et problem for mig, det er et problem for hele den danske befolkning, at det ikke på noget tidspunkt antydes, at Socialdemokratiet er klar over, at vi står med nogle kolossalt vanskelige problemer.

Vi er gået ind i regeringen, fordi vi har set, hvor svært det her er. Og de problemer skal løses. Vi skal spare 11,2 mia. kr. bare for at holde problemerne stangen. 11,2 mia. kr. er fantastisk mange penge. Det burde Socialdemokratiet også interessere sig for. Det har jeg ikke kunnet mærke på noget tidspunkt.

Hvis Socialdemokratiet kan overbevise mig om, at vi kan løse dette lands økonomiske problemer ved at sænke klassekvotienterne, ved at undgå besparelser af den type, det her lovforslag omhandler, så lad os se på det, men jeg har ikke hørt ét ord, som har overbevist mig om, at dette lands problemer fundamentalt ændres, hvis vi undgår det, der er fremlagt i det forslag, vi behandler nu, lovforslag nr. L 42.

I det her forslag gives der kommunerne mulighed for at kræve vederlag for udlån af nye funktioner. Musikbærende elementer, videogrammer er nye funktioner i forhold til, hvad folkebibliotekerne for over 100 år siden blev dannet på grundlag af. Det viser sig f.eks. ved, at ca. 100 kommuner har udlån af den type. Det har altså ikke bredt sig til hele landet endnu.

Vi støtter selvfølgelig forslaget, det kan ikke komme bag på nogen. Bloktilskuddet, kommunerne skal have, reguleres jo på sædvanlig vis én gang om året. Det sker på grundlag af de lovændringer, der er kommet siden sidste regulering, og Kommunernes Landsforening og regeringen aftaler, hvad det handler om i penge.

Sidste gang – det skete i juni måned 1988 – var der enighed mellem kommunerne og regeringen om, hvordan lovændringerne fik indflydelse på den kommunale økonomi.

Kommunernes Landsforening ønsker, at alle kommuner behandles under ét. Jeg har flere gange foreslået i Kommunernes Landsforening og andre steder, hvor vi har talt om den slags ting, at man tog individuelle hensyn, men det ønskes ikke fra kommunernes side. Det må vi så bøje os for.

Når nu dette bliver reguleret med kommunerne, handler det altså om en regulering på godt 30 mio. kr., beregnet på 100 kommuners udlån. Herefter bliver der ingen reguleringer.

[Marianne Jelved]

Jeg vil gerne komme med følgende eksempel på, hvad der kunne ske af positive ting.

Et museum havde aldrig haft entréindtægter. Det var gratis. Så valgte museet at opkræve 20 kr. i entré, hvorpå besøgstallet tredobledes. Det kunne godt være, at det gik en helt anden vej end den, bl.a. Socialdemokratiet frygter.

Jeg synes ikke, vi skal slippe sansen for proportioner vedrørende dette spørgsmål. Jeg tror overhovedet ikke, det giver de problemer, som er blevet malet på væggen. Vi kan selvfølgelig tilslutte os det. Vi synes i øvrigt, at det ville være klædeligt for Socialdemokratiet og SF, hvis de kunne bidrage med lidt nytænkning – også på disse områder.

Det er ikke nytænkning, når de to partier ustandselig kræver flere penge og afviser alle former for nye indtægter eller besparelser. Det er vi vant til. Det kender vi. Men lad os nu få noget nyt. Det kunne være, at det var inspirerende, og at vi kunne få noget langt, langt bedre, end KVR-regeringen i deres fantasi kan forestille sig. Vi har brug for hjælp.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

I forbindelse med fru Marianne Jelveds regnestykke med dette museum er det fristende at spørge efter gamle Christian Hansens regnebøger: Når 20 kr. i forhold til 0 kr. giver tre gange så mange tilskuere, hvor mange giver så 100 kr.? Hvornår skal vi så holde op?

I øvrigt vil jeg så henvise til en anden brugerbetalings erfaring, man har gjort, nemlig i Irland, hvor man visse steder har oplevet et fald på op til 70 pct. af brugerne, da man indførte brugerbetaling.

Jeg vil godt minde fru Marianne Jelved om – jeg har lagt mærke til medlemmets meget aktive finanspolitiske debat dagen igennem – at det er ikke en finanslovdebat, vi har i dag. Vi har en kultur- og uddannelsesdebat. Jeg vil have lov til at fastholde, at det er det, vi har, og at det er lovforslag nr. L 42, som drejer sig om danske bibliotekers fremtid, som vi har til debat lige nu.

Jeg forstår, at man fra De Radikales side er gået i regering for at redde landets økonomi, og at der dermed vel altså også er skred i de gamle principper. Det har vi i hvert fald kunnet høre den ene gang efter den anden i dagens løb. Det giver mig anledning til at spørge fru Marianne Jelved, om det, at De Radikale i denne sag ikke

holder fast ved de gamle dyder, er udtryk for, at i hvert fald De Radikale er på glidebanen. Hvem kan garantere for, at De Radikale ikke glider længere og måske endog får revet andre, måske endda et flertal med sig? Jeg har altså haft ret i, hvis der kan svares bekræftende på dette, at tingene er ved at skride omkring gratisprincipperne i den kulturinstitution, der har den bredeste kontaktflade til borgerne, mellem 60 og 70 pct. af borgerne. Det er en god udvikling. Der mangler stadig væk 30 pct., synes jeg. Der er jeg bange for at man kan ryge ned på 30 pct. i stedet for, hvis vi skal fortsætte ad den glidebane, som fru Marianne Jelved åbenbart har sat sig på.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Jeg er forbløffet over fru Marianne Jelveds optimisme med hensyn til, hvad der sker, når man begynder at tage penge for en aktivitet som i det eksempel med et museum, der tog entré og fik forøget sin kundekreds, eller hvad man nu skal kalde det, og den optimisme, der bliver givet udtryk for, om det ikke også skulle gøre sig gældende her, hvor man efter forslaget skal have mulighed for at tage betaling for udlån af disse musikbærende materialer.

Jeg er forbløffet over den optimisme, når man læser i bemærkningerne til lovforslaget, hvor det netop står, at man forventer en nedgang i brugen af de musikbærende materialer på 30 pct., så jeg forstår ikke rigtig, hvor den optimisme stammer fra.

Så vil jeg da, ligesom jeg sagde i mit første indlæg, gentage, at fra SF's side, har vi udtrykt positiv vilje til at se på, hvilke indtægter man kan få på bibliotekerne, hvis man påtager sig hvad jeg kalder nye aktiviteter, nemlig f.eks. større edb-søgninger, mens jeg ikke mener, at det at udlåne musikbærende materialer er det, man kan kalde nye aktiviteter. Det har eksisteret på bibliotekerne i mange år.

(Kort bemærkning).

Marianne Jelved (RV):

Til forskel fra Socialdemokratiet kan jeg og Det Radikale Venstre ikke se kultur- og uddannelsespolitik uden sammenhæng med økonomien og landets økonomiske situation. Det er os komplet umuligt. Sådan er vi ikke indrettet. Det kan ikke ske for os. Vi kan ikke.

[Marianne Jelved]

Gratisprincippet og kulturlivet bliver ødelagt med dette forslag, det var ikke lige de ord, men det var meningen i hr. Qvist Jørgensens sidste indlæg. Det Radikale Venstre er på glidbane.

Der er så utrolig mange ting i dansk kulturliv, der ikke er gratis, hvor man betaler et eller andet beløb til en billet. Jeg kan simpelt hen ikke se disse afgrunde af forfærdelige ting, som Socialdemokratiet kan se i det. Det er sagt ganske klart. Det her handler ikke om bøger. Jeg kender kommunerne. I hvert fald kender jeg nogle af dem, specielt min egen. Jeg kunne udmærket forestille mig, at denne mulighed for at opkræve vederlag for udlån af musikbærende materialer kan få kommuner til at sige, at så indfører vi det også hos os, fordi vi får en medfinansiering af det. Derfor tror jeg ikke på, at det bliver mindre. Jeg tror tværtimod, at der er en mulighed for, at det kunne forøges, hvilket jeg ikke ville være spor ked af, uanset i øvrigt hvad der står i bemærkningerne til lovforslaget.

Lysholm Christensen (KRF):

Vi har her igen at gøre med et forslag, som indeholder en form for brugerbetaling. Som vi i forbindelse med andre forslag har udtrykt, er Kristeligt Folkeparti positiv over for visse former for brugerbetaling. Ikke fordi vi mener, at det redder landets økonomi. Det gør det bestemt ikke. Det er forholdsvis små penge, der er i disse forskellige former for brugerbetaling, men kan det ændre en adfærd, da er vi positive.

Det er vi også til det foreliggende forslag vedrørende folkebiblioteker. Vi kan tilslutte os, at der opkræves et vederlag for udlån af musikbærende materialer, videogrammer og særlige serviceydelser. Det har vi ingen betænkeligheder ved at gå ind for.

Gratis udlån af musikbærende materialer kan friste til misbrug i form af kopiering, som også andre ordførere har været inde på. Vi mener, at en opkrævning af vederlag på dette område vil flytte noget af forbruget til detailhandelen med en øget omsætning til følge, og derved vil man få nogle midler, som kan sikre en produktion af nye udgivelser. Andre ydelser i form af edb-service finder vi det også rimeligt at man opkræver vederlag for.

Derimod ønsker jeg at anføre klart og tydeligt, at Kristeligt Folkeparti ikke medvirker til indførelse af gebyr på udlån af bøger. Det er

heller ikke indeholdt i lovforslaget her, men der skal ikke herske nogen tvivl om vor holdning på dette punkt.

Hvad er da forskellen på bøger og plader? Den forskel kan jeg lige så lidt som andre ordførere definere. Men der er dog den forskel, at radio og tv er allemandseje i dette land, og dermed har alle en vis adgang til musik, dog ikke et frit valg, naturligvis. Man kan ikke selv bestemme, hvornår man vil have et givet musikstykke spillet. Det erkender jeg. Men bogen har en anden status i den forbindelse. Den er ikke allemandseje på samme måde, som musikken er det.

Måske det kunne virke opklarende på debatten, om vi netop drager en parallel til radio og tv. Her har vi jo at gøre med en typisk brugerbetaling, som meget få anfægter. Vi er, så vidt jeg er orienteret, næsten enige i dette Ting om, at det er rimeligt, at man opkræver tv- og radiolicens. Men skal man være konsekvent på dette område, mener jeg egentlig, at man må ligestille radio- og tv-licens med udlån af disse musikbærende materialer på folkebibliotekerne. Så jeg finder ikke, der er helt konsekvens i de argumenter, der har været fremført.

Jeg skal på Kristeligt Folkepartis vegne anbefale forslaget til velvillig behandling i Tinget.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Jeg skal åbne en ny kulturrighedsverden for Kristeligt Folkepartis ordfører. I 59 år har jeg glædet mig over de dejlige oplæsninger i Danmarks Radio af fremragende litteratur, af de bedste skuespillere fra den kongelige scene: Elith Pio, Ingeborg Brams, og hvad der nu er læst højt af fra Thomas Mann eller Johannes V. Jensen, eller hvad det er. Det er virkelig allemandseje at få disse vidunderlige kulturoplevelser, så vi gudskelov nu, hvor vi får så mange flere radiomedier, kan regne med, at vi kan høre vidunderlige oplæsninger alle døgnets 24 timer. Det er en rigdom. Der er ikke en disse forskel på det, der omhandles her, og bøger, og det er jo derfor, kulturministerens forslag er så godt, for har man sagt A, så må man også sige B, og B er et bogstav, kulturministeren elsker.

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg skal til indledning takke for den helt overvejende positive tilslutning, der var til det foreliggende lovforslag.

[Kulturministeren]

Så var der en behersket tilslutning, hvis jeg forstod det rigtigt, både fra Socialdemokratiets og fra SF's ordførere, som ikke afviste muligheden af at ændre ved gratisprincippet i forbindelse med bibliotekernes aktiviteter, men jeg forstod også, når det gjaldt dette forslag om muligheden for eventuelt – det er jo det, der ligger i forslaget – at kunne opkræve en medbetaling ved udlån af musikbånd, plader og video, fandt man, at lige bestemt dette forslag var en dårlig idé. Men at såvel Socialdemokratiet som SF er åbne over for, at bibliotekerne i fremtiden vil kunne medfinansiere en del af deres aktiviteter på anden måde end over skatten, synes jeg i og for sig er konstruktivt nok, og det svarer meget godt til udgangspunktet for, at denne sag måske endda er kommet på dagsordenen. Jeg har lyst til at gentage – for det har været fremme i debatten i dagspressen – at sagen jo er rejst på Danmarks Biblioteksforenings årsmøde for et år siden af to udmærkede socialdemokratiske politikere placeret hver sit sted, hr. Bent Sørensen, der var formand for foreningen, og fru Jytte Hilden, der er medlem af den socialdemokratiske folketingsgruppe. De rejste endda med stor styrke, for jeg overværede det, debatten om, at nu måtte biblioteksverdenen til at tænke i nye baner, for man kunne ikke forestille sig, at man i fremtiden fortsat kunne finansiere en udvikling af bibliotekerne alene over skatten.

Jeg husker også, at det ikke vakte udelt begejstring det pågældende sted, men det satte gang i debatten, og hvad der var mest interessant, var netop, at Bent Sørensen som formand for Biblioteksforeningen opfordrede Kulturministeriet til at lade igangsætte et arbejde og overvejelser om, hvordan dette kunne realiseres.

Det er det, der er sket før min tid, men jeg har modtaget de udmærkede overvejelser positivt, for jeg mener, at som forslaget er udformet, er det absolut anvendeligt.

Det kaldes brugerbetaling, men er jo, synes jeg, mere rigtigt sagt en medbetaling, hvad der bestemt ikke er noget som helst nyt i eller noget fremmed i på hele det kulturelle område. Hvad er sandheden? De allerfleste kulturelle tilbud og kulturelle aktiviteter må man betale for. Teatre, biografier, folkeoplysning og mere kunne nævnes. Her må brugerne give en medbetaling for at deltage i en sådan aktivitet, der ellers som hovedregel er finansieret af det offentlige. Det

er altså ikke spor et fremmed princip, og det er måske i virkeligheden tilfældigt, at det lige netop er på biblioteksområdet, at der i så lang tid har været et fuldstændig uangribeligt gratisprincip.

Mit og dermed regeringens udgangspunkt for også at føre denne her sag frem i Folketinget er også et ønske om at give bibliotekerne nogle nye muligheder for at udvikle sig i overensstemmelse med, hvad de kan løse af fremtidige opgaver i en verden, hvor jeg tror at bibliotekerne fortsat vil få en central placering.

Det synspunkt har været fremme, at man skulle finde en form, der også var adfærdsregulerende. Der kan i al almindelighed være meget god grund til, at man får en ekstra anledning til at overveje, når man trækker på en offentlig ydelse, om man nu har brug for den og ikke bare trækker uhindret på den. Så tanken om, at en sådan overvejelse i forbindelse med medbetalinger kan være adfærdsregulerende, har jeg intet at indvende imod. Jeg tror selv, at i denne sammenhæng er det vigtigste at give bibliotekerne nogle nye muligheder for at kunne finansiere nye opgaver.

I den diskussion, der er forløbet, siden tanken blev fremsat, og også under debatten i dag er det mange gange fremhævet, at dette er vejen til at opkræve betaling for udlån af bøger. Jeg er jo nødt til at sige, at det indgår ikke i forslaget, og ingen af os – så vidt jeg ved – der er talsmænd for dette forslag, har sagt, at man går med overvejelser om at indføre afgift på udlån af bøger.

Jeg har til gengæld hørt folk sige, som det også er sagt her under debatten, at der er ingen forskel på bøger og musikbærende materialer; hvis man vil tage det ene skridt, kunne man lige så godt tage skridtet fuldt ud og indføre medbetaling på hele området. Men den glæde får hr. Glistrup ikke med min medvirken, kan jeg sige. Så den fremtidsdrøm, hr. Glistrup så ved dette forslag, må jeg skuffe ham med ikke vil finde vej med min støtte eller med min hjælp.

Jeg skelner i øvrigt imellem de aktiviteter, som biblioteket har, på den måde, at når det kan forsvares på dette felt at indføre en medbetaling, skyldes det, som også andre har sagt – senest hr. Lysholm Christensen fra Kristeligt Folkeparti – at musikken er langt mere tilgængelig end noget andet af det, biblioteket stiller til rådighed. Man kunne føje til, synes jeg, at

[Kulturministeren]

bogen under alle omstændigheder er trængt, sådan som hele samfundsudviklingen og kulturudviklingen er i vores verden. Bogen er trængt, og derfor vil jeg gerne være med til, hvad vi kan gøre for at værne om bogen. Der åbnes muligheder for i fremtiden at kunne give bogen en bedre placering i det samlede biblioteksudlån.

Så skal jeg svare på nogle enkelte spørgsmål, der er rejst undervejs.

Jeg kan godt forstå, at nogle hæfter sig ved, at der i forbindelse med dette lovforslag også bliver tale om at foretage en regulering af de generelle tilskud til kommunerne. Det hænger sammen med, at der er den aftale imellem kommunerne og staten, når man ændrer i lovgivningen, hvad enten det går den ene vej eller den anden vej – plus eller minus for den ene eller den anden af de involverede – at man en gang om året aftaler, hvordan man regulerer de ændringer, der er sket. Derfor er denne del af forslaget også med her. Men det sker fra det øjeblik Folketinget gør det. Det vil sige, at for fremtiden vil kommunerne kunne disponere på en sådan måde, at provenuet er deres eget.

Men jeg vil stadig væk fremhæve, og det er måske nok også centralt, at der ikke fra central side pålægges en pligt til at indføre medbetaling. Kommunerne stilles frit. De kan selv vælge, om de vil benytte sig af denne ordning, og de kan selv vælge metoden, og hvad de vil opkræve.

Derfor kan jeg bekræfte, hvad fru Eva Møller bad mig gøre, at det eksempel, der er givet, hvor man kunne indføre en sådan medbetaling ved at indføre et lånerkort, og hvor der er lavet et regneeksempel netop ved at sige, at det kunne eventuelt være 100 kr. for voksne om året og 50 kr. for børn, at det netop er et regneeksempel. Det er klart, at man kan anvende andre metoder i kommunerne, hvis man vil. Det afgørende i denne sammenhæng mener jeg er, at her stiller vi kommunerne frit med hensyn til, hvilken metode de vil anvende.

Vil de gå den vej at bruge klippekortet, som er nævnt, er det en kommunal afgørelse. Når der i øvrigt er spurgt fra fru Birgitte Husmark om, hvilke administrative problemer der er forbundet med at udstede kort, har vi i det forberedende arbejde undersøgt, hvordan det forholder sig andre steder, hvor man har en betydelig udstedelse af den slags kort, som f.eks. hos an-

dre offentlige institutioner som DSB og HT. Her må man sige, at der er forholdsvis begrænsede administrative konsekvenser ved at gennemføre et sådant system. Jeg hæfter mig ved, at DSB siger, at man beregner, at det tager cirka 2 minutter at etablere et kort for den enkelte. Det kan næppe være afskrækkende.

Jeg bør også nævne – i hvert fald for god ordens skyld – at når der i denne sammenhæng sker en regulering af bloktilskuddene, er det rigtigt, som det er sagt herfra, at ikke alle kommuner i dag har udlån af musikbærende materialer. Derved kan der blive en forskellig behandling af de enkelte kommuner – og der nikkes – som på alle andre områder, hvor man har den slags generelle reguleringer. Men det har jo altid været et meget stærkt ønske, som jeg tror fru Marianne Jelved sagde, fra kommunernes side, at man netop ikke laver individuelle ordninger, men søger de generelle ordninger. Det betyder jo i hvert enkelt tilfælde, når man gennemfører den slags reguleringer, at nogle kommuner får større, andre mindre glæde af det. Det er rigtigt, og det medgiver jeg gerne, at det kommer ikke til at virke ganske ens for alle kommuner, men det er i nøjagtig overensstemmelse med, hvad der er praksis i sådanne sager.

Jeg gør mig håb om, at vi under udvalgsarbejdet, som jeg gerne medvirker til i den udstrækning, det er ønskeligt, kan få dette forslag gennemført, således at kommunerne i denne sag kan få en mulighed, hvis de ønsker det, for at gennemføre en medbetaling i forbindelse med udlån af de pågældende materialer fra biblioteket.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Ministeren har eklatant uret, når han siger, at ingen talsmand for dette forslag går ind for og har sagt, at han vil have fuld brugerbetaling på bogudlån. I al beskedenhed går det parti, der skal sikre ministeren, at han overhovedet har flertal for dette forslag, med fuld musik ind for det. Jeg kan godt med stor sandsynlighed spå, at ministeren vil komme til at fortryde, da han spåede om fremtiden, at han aldrig ville gøre ditten eller datten. Jeg har hørt mange radikale spådomme om fremtiden, f.eks. om, at man ikke ville være i nærheden af Z, at man hellere ville være nær spærregrænsen, eller hvad der ellers har været sagt. Der er mange radikale,

[Glistrup]

som gerne har villet tie stille med tilbagevirkende kraft om, hvad de har spået, så derfor skulle ministeren have ladet være med at spå om det. For kendsgerningen er jo, når De Radikales fjerde generation overhovedet kan skrive minister på deres visitkort, som de tre foregående generationer kunne gøre det, skyldes det én eneste ting, nemlig at Fremskridtspartiet er gået ind for det. Derfor hr. minister, pas på! Vogt dig – for at bruge Hostrups ord for, at man ikke begår hybris. Det var meget, meget letsindigt af ministeren at spå om, at han aldrig ville være med til fuld brugerbetaling, ligesom Bertel Dahlgaard spåede, at han hellere ville dø en naturlig død end sidde i regering med Viggo Starcke. Den tid skal nok komme, hvor også kulturministeren stemmer for brugerbetaling på bøger. Halvt begyndt er godt fuldendt. Det, vi oplever i dag, er en begyndelse til fuld brugerbetaling på bibliotekerne for alle biblioteksværelser.

Qvist Jørgensen (S):

Jeg vil godt starte anden omgang med at bekræfte over for kulturministeren det, ministeren beskrev om, hvad der foregik på Danmarks Biblioteksforenings årsmøde. Jeg var også til stede. Jeg synes, at både den historie og for så vidt også min egen deltagelse i debatten er en illustration af den gamle historie om, at når man rækker en vis finger frem, så kan det – sådan føler jeg i hvert fald – blive hele armen, der bliver amputeret oppe ved skulderen. Jeg har givet et behersket tilsagn om at ville medvirke positivt i en undersøgelse af, hvorledes man kunne sikre sig en rimelig betalingsordning for så vidt angår en vidtgående service vedrørende edb-søgning og intet som helst andet.

Det bliver til, at vi både skulle være interesseret i det ene og det andet, og det er jeg bestemt ikke interesseret i. Jeg vil undersøge det så godt, som jeg nu kan, i udvalgsarbejdet og er naturligvis glad for, at ministeren giver – naturligvis, må jeg nok sige – et tilsagn om positivt at ville medvirke. Jeg vil glæde mig til at se nogle beregninger, jeg ved ikke, om det bliver fra Bibliotekstilsynet, eller hvor man nu skal hente dem, der kan fortælle lidt om, hvordan man kan nå frem til en administrationsprocent meget tæt ved 10. Et af de spørgsmål, som vil blive stillet 5 minutter efter, at vi er holdt op her, når vi mødes i Kulturudvalget, vil være, om der er

noget som helst sammenligneligt sted inden for det offentlige system, hvor man tillader sig at tage så høj en procent.

Jeg skal minde om, at f.eks. en selvejende daginstitution som en børnehave, ville maksimalt få tilladelse til at bruge 3 pct. af den samlede omsætning. Her regner man altså med noget nær 10 pct. Det er et af de steder, hvor jeg synes at vi mangler mange beregninger.

Et andet sted, hvor vi mangler noget, er om kunstnerne, hvis vi vender os til musikudlånsafgiften. Hvad skal kunstnerne have? Disse små 900.000 kr., som man har fundet til området, er jo en ussel betaling for et lån. Nu vil man altså til at leje tingene ud. Hvad skal det koste? Jeg skal garantere for, at folk skal komme i gang med at regne på det, og de skal komme til at snakke med kunstnerne om, hvad kunstnerne synes ville være det rigtige.

Jeg tror, at det rigtige ville ligge omkring en 32,2 mio. kr.

Birgitte Husmark (SF):

Jeg vil gerne fortsætte, hvor hr. Qvist Jørgensen slap. Jeg undrer mig over, at ministeren ikke med ét eneste ord kommer ind på problemerne omkring ophavsretten. Der er endda kommet flere indlæg fra medlemmer af regeringspartierne, som omtaler muligheden af at få denne brugerbetaling indført i form af klippekort, og så er sammenhængen jo endnu tydeligere med hensyn til, at man står over for en helt ren udlejningsordning. Det bemærker ministeren ikke meget om, men udtaler tværtimod, at klippekort kunne da også være en af de modeller, som man overvejede. Jeg vil gerne gentage min konstatering af, at det er nogle besynderlige krumspring, der forsøges med denne ændring af lovgivningen med hensyn til ophavsretsloven, hvor man jo i øjeblikket skal have en aftale med komponist og musikere, før man kan gå i gang med en udlejning. Jeg vil i dette tilfælde lytte til hr. Glistrup, der nævner Bernkonventionen; jeg tror, det er en af de sider af sagen, vi skal beskæftige os lidt mere med.

Endelig hæftede jeg mig ved, jeg tror, det var fru Marianne Jelved og fru Eva Møller, der sagde, at vi også her ville få en adfærdsregulering, hvis vi indfører en brugerbetaling. Jeg vil gerne spørge, hvem det er, der skal reguleres, om det f.eks. er dem, der har mange børn. Hvem er det, der skal reguleres, og som skal låne mindre, og

[Birgitte Husmark]

som skal give afkald på den tredjedel af musikudlånet, som man regner med i bemærkningerne til lovforslaget? Det synes jeg også er noget af det, vi mangler svar på fra en radikal kulturminister.

Kulturministeren (Ole Vig Jensen):

Det er ganske rigtigt, at ophavsretsspørgsmålene har været rejst undervejs i debatten, og her vil jeg blot henvise til, at vi jo netop i tilslutning til dette lovforslag i ophavsretsloven foretager en præcisering for at tydeliggøre, at den foreslåede afgiftsordning vedrørende musikbærende materialer ikke er omfattet af ophavsretslovens bestemmelser om udlejning af musikværker. Derimod har jeg givet til kende, at vi i Kulturministeriet overvejer, på hvillken måde vi kan forøge det rådighedsbeløb, som fra biblioteksafgiften fordeles til ophavsmændene/kvinderne til grammofonplader m.v., som findes i folkebibliotekerne. Det er en sag, som vi vil arbejde videre med.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlemmer af Folketinget *Jimmy Stahr* (S) og *Arne Melchior* (CD), der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at de fra og med den 1. november 1988 atter kan give møde i Tinget. Stedfortrædernes, *Ove Fichs* og *Liss Grooss*, hverv som midlertidige medlemmer af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af Folketinget *Grove* (KF), der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 28. oktober atter kan give møde i Tinget. Stedfortræderens, *Houes*, hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Fra medlem af Folketinget *Hanne Severinsen* (V), der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 29. oktober atter kan give møde i Tinget. Stedfortræderens, *Henrik Tofts*, hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 1. november 1988 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående Folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 16.41
